

В І Д Г У К
офіційного опонента на дисертаційну роботу Герасимчука Андрія
Юрійовича «Програмування занять превентивного змісту у фізичному
вихованні учнів перших класів», представлену
на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та
спорту за спеціальністю: 24.00.02 — фізична культура, фізичне виховання
різних груп населення

Актуальність теми дисертації.

Серед періодів онтогенезу дитини, найбільш вразливим є саме перехід від першого до другого періоду дитинства (за біологічною класифікацією 1965 року). Цей період припадає на початок навчання в школі та характеризується за педагогічною періодизацією як молодший шкільний вік. Особливості цього вікового періоду визначаються, насамперед, наявністю зміни звичного дошкільного середовища дитини на шкільне навчання.

На сьогодні, навчання у першому класі вимагає від дитини певної підготовленості, вміння тільки писати та читати, але й прояву аналітичного мислення, наявності навиків до навчання.

Звичайно, ті вимоги, які пред'являються першокласників передбачають наявність доброго стану здоров'я учня, який здатен долати навчальну програму першого класу.

Однак, як відомо із багатьох досліджень, сучасні діти мають вади здоров'я, погіршення психічного та фізичного стану, що не дає можливості повноцінно навчатися у школі. Тому виникає проблема не тільки збереження, а й поліпшення рівня здоров'я дітей, які навчаються у першому класі загальноосвітньої середньої школи.

Серед існуючих підходів та шляхів покращення здоров'я дітей засобами фізичного виховання, найбільш оптимальним виявляється превентивний (профілактичний) підхід, спрямований не тільки на покращення, але й на профілактику здоров'я дитини. Адже, як відомо здоров'я краще зберегти, ніж

його відновлювати. Однак, сучасних досліджень у напрямку превентивного фізичного виховання для дітей молодшого шкільного віку вкрай не вистачає.

Виходячи з вищезгаданого, дисертаційна робота Герасимчука Андрія Юрійовича «Програмування занять превентивного змісту у фізичному вихованні учнів перших класів» є актуальною.

Актуальність роботи також визначає той факт, що вона виконувалась в межах теми Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006-2010 рр.: тема 3.1.1 «Теоретико-методичні та програмно-нормативні основи фізичного виховання учнів та студентів» (номер державної реєстрації 0107U000771); та в межах теми, що фінансується за кошти державного бюджету «Теоретико-методичні основи застосування інформаційних, педагогічних та медико-біологічних технологій для формування здорового способу життя» (номер державної реєстрації 0113U002003).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій з їх критичною оцінкою порівняно з відомими рішеннями.

Структура дисертації складається з вступу, аналітичного розділу, методичного розділу, двох розділів результатів досліджень, розділу аналізу та узагальнення результатів досліджень, висновків, списку літератури, додатків.

Аналітичний огляд розкриває сучасний стан досліджень які присвячені психологічним, біологічним та педагогічним чинникам, що впливають на особливості проведення превентивних занять з фізичного виховання учнів перших класів.

Огляд літератури повністю відповідає суті дисертації, викладений логічно і розкриває питання профілактики та попередження ускладнень у стані фізіологічних та психічних функцій у школярів першого трюку навчання.

Для обґрунтування отриманих результатів автором застосовувалися роботи з теорії і методики фізичного виховання (Волков Л.В., 2010; Дубогай О.Д., 2007; Москаленко Н.В., 2009; Круцевич Т.Ю., 2008), превентивного

фізичного виховання (Дутчак М.В., 2010; Калініченко І.О., 2013; Мицкан Б.М., 2010), сучасним технологіям у практиці рухової активності (Романенко В.А., 2005; Сергієнко Л.П., 2001; Bouchard С., 2007), вікової фізіології (Сонькін А.С., 2004; Malina R.M., 2004; Солодков О.С., 2004).

Методичний розділ присвячено висвітленню використаних у роботі методик дослідження. Для вирішення поставлених задач використовувалися адекватні методи дослідження. Автор використовував педагогічні, медико-біологічні, соціологічні та психологічні методи дослідження.

Автором проведено комплексні дослідження особливостей динаміки першого року навчання розумової працездатності, функціональних показників та фізичних якостей у дітей протягом навчальних тижнів. Вивчено чинники, які обумовлюють соціальну і психологічну адаптацію дітей до навчальної діяльності.

Іцікавим є результат вивчення динаміки розумової працездатності у першокласників упродовж навчального тижня в різні періоди обох семестрів. Автором виявлено статеві відмінності у змінах розумової працездатності протягом тижня. Так, у дітей перший тиждень навчання рівень розумової працездатності зростає обсягу та швидкості переробки зорової інформації. Однак, якщо у дівчат розумова працездатність зростає до п'ятниці, то у хлопчиків вже у четвер спостерігається зниження рівня розумової працездатності.

Отриманий новий результат вказує на особливості статевого диморфізму психофізіологічних функцій у дітей періоду другого дитинства. Хоча, традиційно вважається, що ставі відмінності набувають тенденцію в пубертатний період.

Таким чином, задачі, які поставлені у дисертації виконані у повному обсязі.

Достовірність і новизна отриманих результатів.

В цілому, результати досліджень, отримані автором ретельно обґрунтовані і доведена їх достовірність. Висновки дисертаційної роботи в цілому відображають отримані результати і відповідають меті та задачам дослідження.

Автором проведено комплексне дослідження вивчення процесу адаптації організму дітей до навчання в першому класі.

В процесі отримано дані про особливості розвитку окремих фізичних якостей, фізичного стану та психологічних характеристик у першокласників. Запропоновано програму превентивного фізичного виховання з метою запобігання негативних тенденцій функціонування організму дітей в період першого року навчання.

Уточнені і доповнені уявлення про стан адаптації у 6-річних дітей до процесу навчання у школі.

Практичне значення результатів досліджень.

На основі проведеного дослідження автором розроблено та доведено ефективність авторської програми превентивного фізичного виховання для дітей першого року шкільного навчання. Впровадження цього методу у практику загальноосвітньої школи дає можливість підвищити ефективність навчального процесу та поліпшення стану здоров'я дітей першого року навчання.

Результати дисертаційної роботи впроваджені і використовуються у практиці навчально-виховного процесу Рівненської гуманітарної гімназії, у Кам'янець-Подільському Національному університеті імені Івана Огієнка та ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Повнота викладення матеріалу дисертації в опублікованих працях і авторефераті.

За матеріалами дисертації опубліковано 7 наукових праць, з них 6 статей у фахових виданнях, 1 у іноземному виданні.

Рекомендації щодо використання результатів дисертації.

Матеріали досліджень можуть бути включені у практику підготовки фахівців у галузі фізичного виховання та здоров'я.

Результати дисертаційної роботи доцільно використовувати у навчальних закладах Міністерства освіти і науки України, Міністерства молоді та спорту України та Академії педагогічних наук України.

Недоліки дисертації та автореферату щодо їх змісту та оформлення.

Оцінюючи в цілому, дисертаційну роботу Герасимчука А.Ю. «Програмування занять превентивного змісту у фізичному вихованні учнів перших класів» позитивно, слід зупинитись на ряді положень, що потребують додаткових коментарів.

1. Не зовсім зрозуміло, що автор вкладає в поняття «загальнонаукові методи»? Адже, є наукові методи дослідження, які стосуються вивчення конкретних об'єктів. А які методи відносяться до «загальнонаукових»?
2. В табл.3.9 автор проводить порівняння між одержаними результатами вивчення фізичних якостей у дітей 6-7 років та «нормативами» показників, отриманими за рештою літературних джерел. Однак, виникає питання. Якщо нормативи представлені у певних інтервалах, із відзначенням мінімального та максимального значення показнику, яким чином відобразити різницю між фактичним та нормативним значенням ?
3. Автор проводив аналіз множинної регресії між зміною показників соціальної та психологічної адаптації та комплексом фізіологічних показників

та показників фізичного, розвитку. Однак, нажаль, не має розкрито повний аналіз отриманих даних за результатами множинного регресійного аналізу. Є лише висновок про те, що негативна соціальна та психологічна адаптація у дітей 6 років до навчання зумовлена недостатніми фізичними та функціональними можливостями організму. Висновок дуже загальний, немає уточнення, які саме характеристики є більш вагомими.

4. Другий висновок дещо спрощений. Фактично наведено результат статистичного та множинного регресійного аналізу. Однак, у висновку це важко зрозуміти, не знаючи змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам МОН України.

Дисертаційна робота Герасимчука А.Ю. «Програмування занять превентивного змісту у фізичному вихованні учнів перших класів», за своїми теоретичним і практичним рівнем відповідає вимогам п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, які пред'являються до кандидатських дисертацій, оскільки вона присвячена актуальному напрямку фізичного виховання— обґрунтуванню та побудові превентивних програм фізичної активності для дітей першого року навчання у загальноосвітній школі.

Наукові положення та висновки, сформульовані у дисертації базуються на достатній кількості експериментальних досліджень, мають науково обґрунтований характер, логічно пов'язані з отриманими результатами. Автореферат у основному відображає зміст дисертації.

Висновок

Дисертаційна робота Герасимчука А.Ю. «Програмування занять превентивного змісту у фізичному вихованні учнів перших класів» є завершеним науковим дослідженням, що має як теоретичне, так і практичне значення, отримані нові науково обґрунтовані результати, відповідає вимогам

до кандидатських дисертацій, а її автор заслуговує присвоєння наукового ступеня кандидата наук за фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 — фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Професор кафедри біології спорту
Національного університету
фізичного виховання і спорту України,
доктор біологічних наук,
професор

Підпис Г.В. Коробейнікова засвідчую
Нач. ВК _____

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Г.В. Коробейніков".

Г.В.Коробейніков

A handwritten signature in black ink, appearing to be "А.О. Степаненко".

А.О. Степаненко